

NR 4
APRILL
2021

Lääne-Nigula valla ajaleht

Aeg uuesti läbimõtlelemiseks

Lääne-Nigula on suur vald. Suur mitte elanike arvult, selles osas oleme n.ö nimekirja keskel. Eestis on peale haldusreformi 79 omavalitsust. Lääne-Nigula vallas on elanikke 7155 ja sellega oleme 44. kohal. Küll aga on meie vald suur pindalalt. Saaremaa valla ja Alutaguse valla järgi oleme kolmandal kohal, ehk siis mandri peal suuruselt teine.

Neeme Suur
Vallavolikogu
esimees

Erilised oleme ka selle poolest, et Lääne-Nigula valla puhul on tegemist seitsme endise iseseisva vallaga. Seitse endist omavalitsust ja kaheksa kohalikku keskust. Idee ja eesmärk on ju olnud üks ja selge. Olla investeeringutes tugevam, palgata paremaid spetsialiste, hoida kokku ametkondade halduskuludelt ja anda rohkem jõudu sisulistele küsimustele. Ehk siis kokkuvõttes, pakkuda oma inimestele paremat teenust.

Lääne-Nigula vald tema uutes piirides on nüüd tegutsenud kolm ja pool aastat. Praegu on õige aeg mõelda, kuidas see suur vald edasi töötab. Mis vajab valla elus ja asjaajamises pisut kohendamist, mis vajab rohkemat muutmist ja mis

vajab lausa ümbertegemist. Küsimusi on palju, vastused tuleb üheskoos välja mõelda. Allpool toon mõned näited.

Kõigepealt – koolivõrk. Ei ole saladus, et juba tükk aega on üldine riigi suund olnud koolivõrgu kokku tõmbamisele. Ühel hetkel hakati omavalitsustele ja just volikogudele saatma Õpetajate Lehte, mille sisu võib kokku võtta ühe pealkirjaga eelmise aasta augustist: „Muudatused on vältimatud!“.

Lääne-Nigula vallale on otseselt ja selgelt mõista antud, et kogu meie koolivõrk vajab korramist. Selle teema taga on veel ühtsuskooli põhimõte ja arutelu selle üle, kas riik ei peaks nii kesk- kui põhiharidust täiesti enda pidada võtma. Muidugi – haridus peabki olema igal pool kvaliteetne. Ja muidugi – kuskil ongi piir, kuskohast edasi ei ole kooli hoidmine endisel kujul enam mõistlik ega võimalik.

Aga üldiselt – tekkimas on juba sportlik jonn ja tahtmine öelda ministriumile – kohalik omavalitsus on seni veel siiski koolide pidaja. Kodulähedased hariduse võimalus on ka väärtus, mida hoida. Ma ei arvagi, et kõik siinkohal ühte meele mõtleavad. Lõpuks on ju selle kõige taga ühe noore inimese võimalused siin elus. Lääne-Nigula vald on seni oma arengudokumentides olnud kindlalt sellel kursil, et kõikides meie keskustes peab kooliharidus püsima. Seda suunda kinnitavad nii juba tehtud kui ka planeeritavad investeeringud meie koolidesse. Kui tahame seda suunda hoida, peame olema oma valikutes kindlad. Ja mis on oluline – peame pakkuma koolidele mitte ainult investeeringuid, vaid ka tuge ja võimalusi sisuliseks arenguks, kvaliteedi hoidmiseks ja tõstmiseks. See hoiak ja suund tuleb uuesti üle rääkida ja üle kinnitada. Vaid nii saame oma koolivõrku säilitada.

Teiseks – meie keskuste võrgustik tervikuna ja investeeringute tasakaal. Mitte ainult kool ei ole see, mida inimesed kohalikust keskusest ootavad. Kohalik keskus – see tähendab ka lasteaeda, spordisaali, raamatukogu. See tähendab perearsti või vähemalt pereõe vastuvõttu. Ja raamatukogu, ja rahvamaja või kultuurisaali. Ja kauplust. Kõik kaheksa keskusasulat ja nende ümbruse külad on elujõulised ja peavad saama võimaluse arenguks. Valdade liitumisel iseenesest ju ei tulnud raha juurde. Valla eelarve üldine suurus muutis meid rohkem laenuvõimelisemaks. See mis veel muutus, oli võimalus investeeringuid koondada, jaotada, ajaliselt järjekorras ükshaaval suuremaid asju ära teha. Tekkis võimalus palgata ja rakendada ühiseid ametnikke. Kokkuvõttes peab iga piirkond saama oma asjakohase tähelepanu. Piirkondade investeeringute tasakaalu ei saa arvestada iga-aastaselt. Küll aga näiteks kahe valimisperioodi järgselt tuleb selgeks teha, kuhu on valla tähelepanu olnud koondunud, kokkulepped ja järjekorrad uuesti üle kinnitada. Eelarvestrateegiat koostatakse küll neljaks järgmiseks aastaks, tegelikult on vaja ka kaheksa aasta pilti. Ükski piirkond ei tohi tunda, et ta on ebaõiglase tõrjutud või ilma jäetud. Ka investeeringute jaotamise tasakaal tuleb meil läbi analüüsida ja selgeks rääkida.

Kolmandaks – ettevõtluse toetamine valla poolt. Selge on, et mitte vaid teenused vaid ka töökohtade pakuvad inimestele võimalust kohapeal elamiseks. Teed, vesi, kanalisatsioon, internetiühendus, mahasõidud maanteelt, sadamad, elekter, ettevalmistatud tööstuskrundid, rendiruumid – see kõik võimaldab töökoha luua ja säilitada. Kõik see on kallis ja küsimus jääb, et kas kõigi nende sotsiaalteenuste kõrval, mida ühelt valla eelkõige oodatakse, jääb üle ka vahendeid ja tähelepanu ettevõtluse toetamiseks. Seni on

jätkunud. Heaks näiteks on ju siin Taeblas tööstusala juurde viivate teede korrastamine Euroopa Liidu toetusrahade abil. See projekt jääb aga juba mitme hea aasta taha. Värske head näited on väikesadamate arendamine Nõval, Haras ja Österbys. Kas valla on võimekust ka mujal otseselt ettevõtlust toetavate tegevuste algatamiseks ja rahastamiseks? Peab olema.

Neljandaks – valla sisemine töökorraldus – osavallad ja kogukonnakogud. Meil on kõrvuti endised vallad kus ei ole osavald (Risti, Taebla, Oru) ja endised vallad, kus osavallad on olemas. Praegu on Oru piirkond teinud volikogule ettepaneku ka Orule osavald moodustada. Tegelikult aga, kas Oru taotlusega või ilma, nagunii peaksime uuesti läbi vaatama, kuidas valla sisemine töökorraldus toimib. Mida teevad osavalla ametnikud, mida tehakse keskkontoris? Kuidas jaotub valla ametnike tähelepanu ja töökoormus? Kas inimene või kogukond või valla asutus, kes valla poole pöördub, saab mõistliku vastuse mõistliku aja jooksul? Kuidas on piirkonnad esindatud vallavalitsuses? Kas valla asutuste haldamine, heakord, kalmistute haldamine ja paljud muud teenused on korraldatud parimal moel? Ma ise arvan, et praegu olemasolevad osavallad on enast õigustanud ja peaksid jääma. Kas aga see tähendab, et meil peaks olema kaheksa osavald? Sellele küsimusele ei ole lihtsat vastust. Vaja on analüüsi, selgitamist, arutelusid ja kokkuleppeid. Tõenäoliselt ei ole kedagi, kes arvaks, et me peaksime kõik seitse valda nende kunagises väiksuses taastama. Milline on aga kõige parem koos tegutsemise moodus? Kolm ja pool aastat ühiselu kogemust on selja taga. Opime sellest. Ärme muuda seda, mida muutma ei pea ja teeme paremaks selle, mis paremaks tegemist vajab. Need neli punkti olid vaid osa teemadest, mis tuleb meil Lääne-Nigula vallas uuesti läbi mõelda.

Ülestõusmise pühad Lääne-Nigula kirikus

Leevi Reinaru
Koguduse õpetaja

Hea lugeja, Lääne-Nigula koguduse poolt soovin sulle hingerahu ja tervist kevadisteks töödeks. Kirikuaastas alustasime 4. aprilliga uut perioodi. Kristuse ülestõusmise pühade järgset aega. Meie kiriku altaril on nende pühadega seoses kaks maali. Alumine on Leonardo da Vinci pühaõhtusöömaaaja koopia ja ülemisel pildil on hetk, kus Kristus tuleb elusana välja hauakambrist.

Pühaõhtusöömaaeg meenutab ristilöömisele eelnenud sündmust, mil Jeesus oli oma jüngritega viimast korda koos ja ütles, et üks nende seast annab tema vaenlaste kätte, reedab ta. Ta ei öelnud, kes see on. Ta tahtis neile kõigile anda sisekaemuse ja läbikatsumise hetke, sest kõik nad lahkusid ja Jeesus jäi üksi kurjuse võimu vastu. Altarimaalil on kunstnik jäädvustanud hetke, kui Jeesus

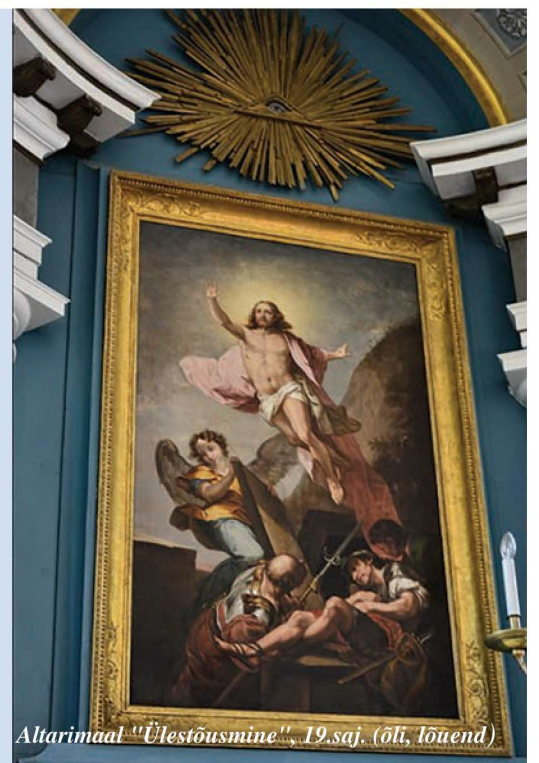
need sõnad ütles. Kõik on pisut ärritatud ja ehmatanud ja justkui küsisid, kes? Sellel õhtul Jeesus seadis armulaua sakramendi, mida kogudus jumalateenistusel altari ümber vastu võtab.

Ülemisel maalil on keskel kohal surma vallast ülestõusev Jeesus. Hauakamber on võibolla taotluslikult nelinurkne. Jeruusalemmas, surnuaial on sarnased risküliku kujuga hauad, mis on kaetud kiviplaadiga. Jeesusest all pool on ingel, kes haua avab. Kui Jeesuse sõbrad nädala esimese päeva hommikul hauale tõttasid, et pooleli jäänud palsameerimist lõpule viia, siis oli nende suurim mure, kes hauakivi ukse eest ära veeretab? Ingel oli seekord eriline abiline! Jumal võib saata meiega ellu inglid, kes meie suure mure lahendavad enne, kui oskame arvata. Tasub unistada vahel ka võimatuid asju.

Veel näeme pildil kahte rooma sõdurit, kes olid pandud kinni pitseeritud hauda valvama. Nen-

dest said esimesed uue reaalsuse, surmavõimu võitmise tunnistajad. Nad nägid kuidas Jeesus, keda nad pidi valvama, tõusis surnuist ellu. Sõjamehed olid šokis ja mures oma elude pärast. Nad valvasid hauda oma elu hinnaga. Nad läksidki ülempreestrite juurde, kes olid Jeesuse mõrvasüüdistuse esitajad, ja ütlesid, vang ärkas elu ja lahkus. Nii nagu Jeesuse süüdistused olid valed nii sündis väljamõeldis selle kohta, kuidas Jeesus hauast kaduma läks. Matteuse evangeelium 28: 12 Ja need (ülempreestrid) tulid koos vanematega kokku ja võtsid nõuks anda sõduritele rohkesti raha. 13 Nad õpetasid: „Õelge: „Jeesuse jüngrid tulid öösel ja varastasid tema ära, kui me magasime.“ Henry Brooks Adams on elukogemusest öelnud: „Praktiline poliitika koosneb faktide eiramisest.“

Neid altarimaale saab tulla igauks ise uudistama ja vajalikku lisainformatsiooni leiab internetist. Meie kirikus on need Ülestõusmisepühad alati silmaees.

Altarimaal "Ülestõusmine", 19. saj. (õli, lõuend)

Tühja juttu meil ei aeta!

Neeme Suur

Vallavolikogu esimees

Märtsikuine vallavolikogu istung toimus, nagu olukord ja piirangud seda nõuavad, Skype teel. Päevakord oli pikk ja teemad olid olulised, nii kujunes ka istung tavapärasest pikemaks. Esimese päevakorrapunktina võeti kõne alla AS Enefit Green vaie tuuleenergeetika planeeringu lõpetamise osas. Teadaolevalt lõpetas vallavolikogu tuuleenergeetika planeeringu jaanuaris. AS Enefit Green, kui tuulepargi arendaja, vaidles sellele otsusele vastu, öeldes, et planeeringu lõpetamiseks ei olnud põhjust. Volikogu oli siiski arvamisel, et põhjused olid olemas nii nagu jaanuaris, nii ka märtsiks ei ole asjaolud muutunud.

Pärast ettekandeid ja sõnavõtte toimus hääletus. Hääletage 18 poolt, 4 vastu ja 2 erapooletut otsustati valet mitte rahuldada.

Teise päevakorrapunkti teemaks oli maaküsimus. Volikogu tunnistas kehtetuks kunagise Kullamaa vallavolikogu 2006 aasta otsuse maa sihtotstarbe määramiseks Koopa maaüksusele Koluveres. Aeg on edasi liikunud, seadused ja asjaolud muutunud. Sellega on võimalik lõpule viia üks pikale veninud maa erastamise protsess.

Kolmanda päevakorrapunktina otsustati anda Risti Raudteejaama kompleks tasuta kasutusse MTÜ-le Risti Huvi. Eesmärgiks on erinevate kultuuriürituste korraldamine raudteejaamas ning kompleksi hoidmine ja korraldamine. Arutelu tekitas klausel, et osad kulud siiski jäävad valla kanda

– näiteks haljastuse eest hoolitsemine ja prügiveo kulu. Erinevate valla hoonete kasutamisel MTÜde poolt on erinevad tingimused. Valla majandusplaneerimiskomisjoni esimees Einar Pärnpuu arvas, et antud juhul on tegemist suure avaliku alaga ja et kõiki seltsimajade kasutamise tingimusi ei saa ega peagi päris ühtseks viima. Selles hääletuses oli poolthääli 22 ja erapooletuid 1.

Neljandaks päevakorrapunktiks oli Märjamaal asuva, vallale kuuluva kaasomandi (osa korterist) müümine. Vara on omandatud pärimise teel, korteri seisukord on halb. Volikogu oli ühel häälel kaasomandi müümisega nõus.

Viidandaks punktiks päevakorras oli samuti valla varaga seotud küsimus. Kõne all oli vallavara kasutusse andmise lepingu tingimuste muutmine, taotlejaks oli OÜ Nõva Break ja taotluseks oli lepingu pikendamine, renditasu kehtestamine ning turismiinfo teenuse eest tasu kehtestamine. Volikogu arutas teemat ja leidis, et renditingimuste ja turismiinfo edastamise tingimuste sätestamine ühes lepingus võib olla segadust tekitav. Arutelu tulemusena võttis vallavalitsus eelnõu tagasi.

Kuuenda päevakorrapunktina anti arvamuse täiendatud Niibi turbaraba keskkonnaloa taotluse kohta. Esialgselt keeldus Lääne-Nigula vald Niibi turbaraba laiendamiseks kooskõlastuse andmisest. Toimus kohtuvaidlus ja kohus otsustas, et vallal oli õigus keelduda. Kuivõrd vahepeal on toimunud läbirääkimised kohaliku kogu-

konna ja turba kaevandaja vahel, ning on saavutatud kokkulepe suurkaevude ja joogiveesüsteemi rajamiseks, siis ei näinud volikogu enam põhjust keskkonnaloa menetlemist pidurda. Kooskõlastav otsus võeti vastu, hääletage 21 poolt, 3 erapooletut.

Seitsmendaks otsustati kaks Linnamäel asuvat teed – Maali tee ja Veskitee võtta Lääne-Nigula valla kohalike avalikult kasutatavate teede nimekirja.

Kaheksanda päevakorrapunktina otsustati muuta Lääne-Nigula valla ametnike ja töötajate haigushüvitiste maksmise määruseid. Muudatus toimub nii inimesele kui vallale soodsamas suunas ning on põhjustatud sellest, et riik muutis ise enda poolt pakutavaid hüvitisi.

Üheksanda päevakorrapunktina muudeti lasteaiatase maksmise korda. Ettekandja Kaie Talving ütles, et kehtiva määruse üle vaatamise ja muutmise vajaduse põhjustas asjaolu, et tulenevalt Vabariigi Valitsuse suunistest, COVID-19 viiruse leviku tõkestamiseks, paluti alates 11.03.2021 lapsevanematel oma lapsi ilma vältimatu vajaduseta lasteaeda mitte viia. Selline olukord on põhjustanud lapsevanemates õigustatud ootuse, et neid vabastatakse ka osalustasu maksmisest. Ka Vabariigi Valitsus on omavalitsusi üles kutsunud sel perioodil tasu võtmisest loobuma. Volikogu oli ettepanekuga päri ja nii viidi korda sisse muudatus, mis võimaldab vallavalitsusel lapsevanemaid lasteaiatasest vabastada olukorras, kus Vabariigi Valitsus on riigis välja kuulutanud

eriolukorra või muudel ettenägematutel juhtudel, kus suletakse lasteasutus, lasteasutuse rühm või lapsi on palutud lasteasutusse võimalusel mitte tuua. Selles hääletuses oli 23 poolt ja 1 erapooletu hääle.

Kümnenda päevakorrapunktina võeti ette Nõva kooli teema. Haridusnõunik Kaie Talving, Nõva Kooli direktor Peeter Kallas ning kaasettekandjana volikogu hariduskomisjoni esimees Oliver Tammemägi andsid volikogule infot Nõva koolis toimunud järelevalve kohta. Päevakorrapunkt oli pikk, kõnede ja kriitikarohke. Nõva koolile eelmisel aastal HTM järelevalve käigus tehtud ettekirjutused ei saanud tähtaegselt täidetud. Valla haridusnõunik ja koolijuht andsid selgitusi ja vastasid küsimustele. Kokkuvõttes oli volikogu seisukohal, et ettekirjutused tuleb täita ja koolihariduse andmine Nõval peab säilima. See olgu ka esimene prioriteet.

Üheteistkümnenda päevakorrapunktina andis kultuuri- ja spordikomisjoni esimees ülevaate komisjoni tööst 2020. aastal. Üllatuslikult kujunes seegi päevakorrapunkt kõnede ja arvamuste rohkeks. Kultuurikomisjoni esimees avaldas nõrdimust, et vallavalitsus ei arvestanud komisjoni ettepanekuid valla tunnustuste jagamisel. Samuti arvas ta, et kultuuri-spordikomisjoni ja hariduskomisjoni võiks ühendada, kuna ükshaaval võib neil olla vähe tegevust. Toimus arutelu komisjoni töö olulisuse ning töökorralduse üle. Üldiselt jäid volikogu liikmed seisukohale, et mõlemale komisjonile – nii kul-

tuuri-spordikomisionile, kui ka hariduskomisionile jätkub nii suures vallas tööd küll.

Kaheteistkümnenda päevakorrapunktina andis vallavalitsuse poolt infot vallavanema kohusetäitja Taivo Kaus. Ta rääkis, et vald on saanud mitmeid toetusrahasid erinevate objektide ehitamiseks. Näiteks Kullamaa keskkooli hoone ja õppevara kaasajastamiseks – toetus 168 014 eurot. Hange ettevalmistamisel; Maakondliku tähtsusega ühistranspordi taristu arendamine Läänemaal – toetuse summa 174 000 eurot. Tegemist Risti bussijaama ja 10 väikese ootekoja ja tablooga. Nõva sadama II etapi tööde elluviimiseks – toetus 157 000 eurot. See töö jääb meil järgmisesse aastasse. Nõva sadama I etapi ehitustööde hange on üleval. Pakkumuste esitamise tähtaeg 08.04.2021. Eeldatav maksumus 250 000 eurot. Sügiseks peaks siis olema esimene osa rekonstrueerimisest valmis.

Viimase, kolmeteistkümnenda päevakorrapunktina käsitleti kohapeal algatatud küsimusi. Volikogu esimees tõdes, et tõenäoliselt toimub ka järgmine volikogu istung veebikeskkonnas. Sellega sai üks pikk istung läbi.

Kui nüüd keegi ütleb selle kohta, et Lääne-Nigula volikogu on jututuba, siis ma ei nõustu sellega absoluutselt. Tühja juttu meil ei aeta. Kas see jutt siin on pikk. Kes jaksab, see loeb läbi. Kes tahab veel pikemalt lugeda, külastab valla kodulehekülge, kus volikogu istungite protokollid kõik ilusasti näha on.

DETAILPLANEERINGU TEADE

Siimumetsa katastriüksuse detailplaneeringu algatamine

Lääne-Nigula Vallavalitsuse 23.03.2021 korraldusega nr 2-3/21-94 algatati detailplaneeringu koostamine Saunja külas asuvale hoonestamata Siimumetsa katastriüksusele 43601:001:0283, pindala 2,23 ha, sihtotstarve 100% maatulundusmaa

Detailplaneeringu ülesandeks on Siimumetsa katastriüksuse jagamine kaheks krundi, neile hoonestusala, sihtotstarvete ja ehitusõiguse määramine; vajalike ehitiste, sealhulgas tehnovõrkude ja rajatiste ning avalikule teele juurdepääsuteede määramine, ehitiste ehituslike tingimuste määramine.

Planeeritav tegevus on kooskõlas Oru valla kehtiva üldplaneeringuga, keskkonnamõju strateegilise hindamise kohustus puudub.

Detailplaneeringu algatamise materjalid on leitavad www.laanenigula.ee/menetluses

Üksi elava pensionäri toetuse saamiseks peab aprillist kuni septembri lõpuni vastama kolmele tingimusele

• Selleks, et saada oktoobris 115 euro suurust üksi elava pensionäri toetust, peavad 1. aprillist kuni 30. septembrini olema täidetud kolm tingimust. Toetust makstakse neile, kes on vanaduspensionieas, elavad rahvastikuregistri andmetel üksi ja kelle vanaduspension on alla 636 euro kuus.

• Üksi elamise faktil on siiski ka erandeid. Toetust on õigus saada ka eestkostjatel ning eestkostetavatel, hooldekodude elanikel ning inimestel, kes vastavad toetuse saamise tingimustele, kuid kellega samale aadressile sisse kirjutatud inimene viibib hooldekodus. Andmed hooldekodus viibimise kohta saab sotsiaalkindlustusamet otse hooldekodudelt.

• Kõigile, kelle andmed vastavad toetuse saamise tingimustele, maksab sotsiaalkindlustusamet toetuse automaatselt välja koos oktoobrikuu pensioniga. Kui pensionär ei vasta mingil põhjusel sel aastal üksi elava pensionäri toetuse saamise tingimustele, tekib tal järgmine võimalus saada toetust järgmisel aastal.

Projekti eesmärk on anda hoolekogu liikmetele vajalikud teadmised oma rolli täitmiseks – oma õiguste, kohustuste ja võimaluste paremaks mõistmiseks ja realiseerimiseks ning motiveerida neid kohaliku hariduselu arendamisele kaasa aitama. Koolide ja lasteaedade õpiüritused toimuvad eraldi ning mitmes osas. Koolitusseminaride läbiviija on Eesti Lastevanemate Liidu koolitaja.

Taebla piirkonna kogukonnaelu saab uue hoo sisse

Mikk Lõhmus

MTÜ Taebla Selts juhatusel liige

Veebruarikuu lõpupäevadel võtsid 6 Taebla ja lähipiirkonna elanikke julguse kokku ja asutasid uue kodanikuühendusena Taebla Seltsi.

Taebla piirkonnas asub kokku Taebla piirkonda kuuluvad 13 asulat – Taebla alevik ja Kadarbiku, Kedre, Kirimäe, Koela, Leediküla, Nigula, Nihka, Pälli, Tagavere, Turvalepa, Võntküla ning Väänla külad ning uue seltsi eesmärk on:

• Taebla piirkonna arengule igakülgne kaasaaitamine;

• Taebla ja Lääne-Nigula kihelkonna ajaloo, traditsioonide ja kogukonnaelu hoidmine ja arendamine;

• Piirkonna arengust hoolivate isikute kaasamine ja sellekohase koostöö korraldamine.

Kahjuks vahetud kokusaamised on praegu piiratud, kuid sellegipoolest oleme algatanud mõned projektid – Ruth Randoja eestvedamisel koostasime Lääne-Nigula vallale projektitaotluse suvise kinobussi ürituse läbiviimiseks ning Mikk Lõhmus ja Julia Sirkel valmistavad ette Kohaliku omaalgatuse meetme (KOP) projekti talutoodangu müügiks sobiva katusega välimüügileti paigaldamiseks Taebla keskuses.

Maikuu oleme kavandanud ka talgute läbiviimise Taebla jõeäärse piirkonna koristamiseks – selle kohta info edaspidi.

Seltsi liikmed moodustasid Facebooki grupi „Taebla rahvas ja piirkond“, millega kõik huvilised on liituma oodatud. Kellel on huvi kohalikes asjades kaasa lüüa või tahab edasi anda häid mõtteid, see võib ka otse kirjutada mikk.lohmus@gmail.com või helistada telefoni 511 9343.

Lääne-Nigula vald vabastas lapsevanemad alates 11. märtsist osaliselt lasteaia kohatasu maksmisest

Koroonaviiruse laialdase leviku tõttu soovitas Vabariigi Valitsus alates 11. märtsist lapsi ilma vältimatu vajaduseta lasteaeda mitte tuua.

Sellega seoses vaatas Lääne-Nigula vallavolikogu eelmisel nädalal üle lasteaia vanemapoolse osalustasu määruse ning andis vallavalitsusele loa sarnastes olukordades lapsevanemad lasteaia kohtasu maksmisest vabastada.

Vallavalitsuse otsuse kohaselt ei küsita vanematelt kohatasu juba alates 11. märtsist, nende päevade eest mil laps lasteaias ei käi.

Kohatasu mitteküsimine kajastub järgmise kuu lasteaia osalustasu arvel ning kehtib kuni vallavalitsuse poolt uue korralduse andmiseni.

LIFE programm paneb Läänemaa keskkonnaprojektidele öla alla

Kuidas luua Läänemaal sobivad elamis- ja rändeagsges peatumistingimused erinevatele ohustatud liikidele või taastada ja hooldada liigirikkaid poollooduslikke kooslusi suurtel maa-aladel, kui finantsilisi vahendeid kohalikul tasemel napib? Üheks selliseks Euroopa otsetoetuseks on LIFE programm, mille abil on kohalikel omavalitsustel, riigiasutustel ja ettevõtjatel võimalus oma projektile rahastust taotleda.

LIFE programm annab võimaluse ja vahendid midagi Läänemaa looduse ja keskkonna heaks ära teha nii, et see ka reaalselt olulist mõju avaldaks. Lahendused peavad sealjuures arvestama meid ümbritseva keskkonnaga, pakkudes ka majanduslikku ja sotsiaalset mõju.

Palju häid näiteid

LIFE programmi projekte on edukalt läbi viidud lisaks teistele Eesti maakondadele ka Läänemaal, mis on Eesti kõige kaitstum maakond: nimelt moodustavad looduskaitsealade alusel kaitse alla võetud objektid kogu maakonna pindalast tervelt 32%. Seda enam on vaja sealset loodust hoida ja vajadusel ka järele aidata. Näiteks taastati ja hooldati Silma looduskaitsealal, Vormsi saarel ja Osmussaarel poollooduslike rannikuelupaiku, mis olid karjatamise lakkamisel kinni kasvanud ja roostunud, muutudes seeläbi erinevatele liikidele, sealhulgas ka ohustatud liikidele elamiskõlbmatuks.

Tegevuste tulemusel sai LIFE Silma projekti käigus hooldatud 1100 hektari jagu rannikualasid. Et poollooduslikel kooslustel oleks helge tulevik, oli tarvis suurendada kohalike lihaveiste ja lambakarjade arvu. Samuti toodi juurde ka hobuseid – kõik selleks, et taastatud elupaigad säilitaksid oma kuju ja kõikidele sealsetele liikidele sobivad elamistingimused. Et kõrge loodusväärtusega rohumaade kadumist ennetada, nägi ilmavalgust

LIFE Viva Grass projekt. Kuna poollooduslike rohumaade pindala on linnastumise ning teiste tegurite mõjul märgatavalt kahanenud, on väga oluline reageerida enne, kui on päriselt hilja. Näiteks töötati Lääne maakonna pilootala põhjal välja töövahend “BioEnergy”, mille abil saab rohumaadelt saadavat biomassi kasutada tõhusalt energia tootmiseks, võimaldades hinnata rohumaapõhist energiavaru, aga ka nõudlust selle järele.

Seega demonstreeriti LIFE Viva Grass projekti käigus rohumaade mitmeetstarbelise kasutuse võimalusi, mis on aluseks maapiirkondade jätkusuutlikkusele ja stiimuliks kohalikele majandusele. Ühtlasi korraldas projektimeeskond koosolekuid kohalike huvirühmadega, et arutada loodud töövahendite arendamise ja kasutamise võimalusi.

Kastist välja

LIFE programmil on sel aastal kokku neli suunda: loodus ja elurikkus; ringmajandus ja elukvaliteet (sh õhu- kvaliteet, mullastik, vesi, jäätmed, kemikaalid, müra, ressursikasutus ja -tõhusus); kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemine ning puhtale energiale üleminek. Raha võiks sealjuures eelkõige taotleda just suure mõjuga, s.t poolemiljoniliste ja suuremate ettevõtmiste jaoks, milleks Eestil siseriiklikke vahendeid alati ei jätku.

Hea projekti eelduseks on keskne idee, mistõttu on oluline, et projekti lugeja saaks aru, milles seisneb probleem, kuidas seda lahendada asutakse, milliseid tegevusi planeeritakse ning millist tulemust taotletakse. Idee võiks tulla kastist väljapoole mõtlemisest ja teadmisesest, et LIFE soovib näha praktilisi, käegakatsutavaid tulemeid, millega panustatakse reaalselt ja otseselt projekti seatud eesmärkidesse.

Väga oodatud on projektid, mis keskkonnas midagi paremaks teevad ja

mida saaks hiljem laiemalt rakendada. Näiteks oleks soovituslik tutvuda Euroopa rohelise kokkuleppega ja kliimapolitiika põhialustega aastani 2050, mis annavad ülevaatliku pildi nii ELi kui ka Eesti prioriteetidest.

Milline on hea projekt?

Sageli võib tekitada asjaosalistes küsimusi, millistele projektidele rahastust jagatakse ning millistele mitte. Siinkohal tasub mainimist, et hea projekt on uudne Euroopa Liidu tasemel, mistõttu tuleks projekti kirjutajal mõelda laiemalt, mitte ainult Eestile.

Eduka ning laiahaardelise projekti eelduseks on ka kirglikud ja teemat hästi valdavad inimesed, kes tajuvad valdkonnasiseseid probleeme ning oskavad neile ka lahendust näha. Seega peab projekti meeskond koosnema oma ala ekspertidest ning kui need on leitud, hakatakse arutama ja mõtlema, kus on kõige kriitilisem murekoht ning kuidas annaks seda parandada.

Kindlasti tasuks projekti kirjutamisel läheneda probleemile laiemalt ja uurida, mida teistes riikides samas vald-

konnas juba tehtud on. Heal projektil on partnereid mitmest riigist, mis näitab teema olulisust laiemalt, samuti hinnatakse selliseid projekte üldjuhul kõrgemalt.

Ideedele jagub võimalusi

LIFE programm pole aga ainus võimalus keskkonnategevuste täideviimiseks. Muuhulgas aitab ideid ellu viia Horisont, mis on maailma suurim teadus- ja arendustegevust ning rahvusvahelist koostööd toetav programm.

Horisont ja LIFE on omavahel tihedalt seotud – nii mõnigi keskkonnaprojekt on enne LIFE programmi alustanud Horisondist, mis peab oluliseks kolme suunda: oodatud on projektid, mille käigus toetatakse tipptasemel teadust, ühiskonnaprobleemidele lahenduste otsimist või juhtpositsiooni saavutamist tööstuses selleks vajaliku teaduse abil. Seega keskendub Horisont eelkõige teadusuuringute läbiviimisele ning aitab neid eesmärgipäraselt täide viia. Miks mitte koguda alustuseks tõendus- põhised teaduslikku materjali, mille

tulemusi annaks hõlpsalt ära kasutada LIFE programmi tarvis?

Sarnaselt Horisont programmiga saab projekti jaoks raha taotleda ka Euroopa Liidu Innovatsioonifondist, mille puhul keskendutakse innovaatiliste madala süsinikusaldusega tehnoloogiate arendamisele ja kasutuselevõtule. Sealhulgas on võimalik toetust saada projektidele, mis leiavad lahendusi süsiniku kinnipüüdmisele, ladestamisele ja utiliseerimisele või loovad kasvuhoonegaaside kokkuhoidu energiatensiivsuses tööstuses.

Küsi julgelt abi

Programmi taotlusvoorud avanevad juba sel suvel. Täpsemat infot projekti kirjutamisega seotud küsimuste ning tähtaegade kohta jagavad LIFE kontaktisikud, kes julgustavad esitajaid nendega otse ühendust võtma.

Keskkonnaministeeriumis ja Keskkonnainvesteeringute Keskuses töötavad LIFE projektijuhid, kes aitavad muuta programmi nähtavamaks, tõsta taotlejate teadlikkust projekti võimalustest, aidata parandada projektitaotluste kvaliteeti ning leida sobivaid partnereid. Ühtlasi on palju kasulikku informatsiooni jagada juba rahastuse saanud projektide juhtidel.

Tasub meeles pidada, et projekti kirjutamine pole tegelikult nii keeruline, kui esmapilgul tundub. LIFE'is on paindlikkust ning vajadusel saab teha muudatusi. Kui esimesel korral raha saada ei õnnestunud, tasub proovida uuesti. Vastavalt tagasisidele projekti täiendades võib see järgmisel aastal olla juba palju edukam: julge pealehakkamine on pool võitu.

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist “LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2”, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

Kodanikuühenduste toetused

Kodanikuühendused ja sihtasutused saavad vastava korra alusel taotleda valla eelarvest investeeringutoetust avalikus kasutuses oleva hoone või rajatise renoveerimiseks, parendamiseks või rajamiseks.

Sel aastal esitati 12 taotlust kogusummas 29922 eurot. Eelarvesse oli investeeringutoetuseks plaanitud 20 000 eurot.

Lääne-Nigula vallavalitsus eraldas investeeringutoetused järgnevatele ühendustele:

- **Piirsalu Küla Selts MTÜ**, Piirsalu seltsimaja II korrusele õppeklassi ehitamiseks 6878 eur.
- **Priitahtlikud Pritsumehed MTÜ**, Palivere pritsikuuri tuletõkke uste ja elektrivintsi soetamiseks, 2500 eur.
- **Seljaküla Suitsusauna Selts Suss MTÜ**, Seljaküla külaplatsil asuva kaevu puhastamiseks ja legaliseerimiseks, 1000 eur.
- **Variku Külaselts MTÜ**, Variku madalseiklusraja turvavõrgu uuendamiseks, 722 eur.
- **EELK Nõva Püha Olevi kogudus**, paikkonna ühe vanima hoone, kabeli restaureerimiseks ja arheoloogiliste tööde ning lisauuringute teostamiseks, 1900 eur.

- **Üdruma Küla Selts MTÜ**, Üdruma seltsimaja veevarustuse parendamiseks, veepumba ja veefiltri paigaldamiseks, 1000 eur.

- **Rõude muuseum MTÜ**, Rõude muuseumi ruumide parendamise projekti omaosaluseks ja sorptsiooni kuivati soetamiseks, 1000 eur.

- **Nuckö kogukond MTÜ**, Pürksi rulapargi rajamiseks 5000 eur.

Vallavalitsus vaatas läbi ka kodanikuühenduste projektitoetuste ja spordiürituste korraldamise toetuse taotlused ning eraldas toetusi põhimõttel, et lepingud toetuse saamiseks sõlmitakse siis, kui on selgunud, millal ja milliseid sündmusi sel suvel reaalselt on võimalik läbi viia. Hetkel on keeruline ette näha, milliseks kujuneb haigestumise olukord ja milliseid otsuseid Vabariigi Valitsus teeb avalike ürituste lubamise kohta.

Projektitoetuste taotlusi esitati kokku 43 sündmuse korraldamiseks kogumaksumusega 45 000 eurot. Kahjuks vallaelarve ei võimalda kõikide projektide rahastamist. Spordisündmuste korraldamiseks esitati 7 taotlust, maksumusega 2790 eurot ja kõik taotlused saavad ka toetuse planeeritud sündmuste korraldamiseks.

Martna Osavallavalitsus kutsub osalema väikehangetes

- Remonditööd Martna lasteaia rühmaruumides, raamatukogu abiruumis, vallamaja ruumides ja Rõude külamaja sanitaarruumides. Pakkumuste esitamise tähtaeg **23.04.2021.**

- Remonditööd kaarhallis Martna külas. Pakkumuste esitamise tähtaeg **29.04.2021.**

- Siimu tee remont Rõude külas. Pakkumuste esitamise tähtaeg **10.05.2021.**

Lähteülesanded on leitavad siit: <https://www.laenenigula.ee/472> Lisainfo telefonil 472 5041 või martna@laenenigula.ee.

kolumn

Olukorrast riigis

Toomas Tammeorg
Volikogu liige

Tere taas!

Kuna olukord riigis on muutunud kriitiliseks, siis pean sellest natuke kirjutama ja arutama teemat maamehe vaatevinklist. Olukorrad tunduvad alati meist kauged olevad, kuniks ei puuduta meie lähedasi. Mis siis juhtus, et olukord käest läks. Juhtus see, mis juhtuma pidi. Rahva võimu juurde laskmine tuli põhja lasta ja selle nimel olid teatud jõud nõus võtma võimu ja vastutuse. Tegelikult võeti kes- et suurt kriisi võim, vastutuse võtmine jäi ainult sõnadesse. Võimu võtmisel olime edukas riik kriisi tingimustes ja võimu võtjad arvasid, et see jääb kestma ilma, et midagi keerulist tuleks teha. Tegelikult vajuti mudaliigasse, kui kasutada sporditermineid ja saavutasime võitluses COVID-19-ga hirmuäratava viimase koha.

Oleme maailma suurema suhtelise nakatumisega riik maailmas. Tekib küsimus, miks nii läks ja kes võtab vastutuse. Vastus on suhteliselt lihtne, riiki ei saa juhtida „pehmelt“, riik ja rahvas vajavad kindlat ja **selget** signaali, kus pole vaja arutada, mida peaminister ütles ja mida tegelikult mõtles. See mõistukõne on rahvale arusaamatu. Vastik on jälgida Riigikogus, kui ministrilt küsitakse selge küsimus, aga vastust ei tule ja seda küsimust korratakse kolm korda, aga vastus on sama ümar kui ratas. Resultaat on see, mis olukorras oleme. Päevas sureb u.10 inimest ja nakatub u.1500-2000 inimest, kuidas sellest välja tulla ei oska öelda ega mõelda. Tavalised piirangud siin ei aita ja ilmselt ka vaktsineerimine koheselt meid ei päästa. Kurb lähitulevik ootab ees. Tahaks kritiseerida ka vaktsineerimise käiku ja korraldust, Saan aru, et see on keeruline. Kuid meil on digiajastu ja kogenenud ametnikud. Ikka lasub põhiraskus perearstil ja mitte ma ei räägi süstist, vaid organiseerimisest, sest sellele läheb rohkem aega. Piinlik on vaadata käsitsi täidetud tabeleid ja läbihelistavate nimekirju. Kui jõuab kätte kaua oodatud kutse, siis kutsutakse üks pereliige, teine natuke noorem (räägin ikka riskirühmast) jääb koju. Maal inimene sõidab maha 100 km, et süst teha ja siis sõidetakse teise pereliikmaga. Kas see on normaalne, rohkem paindlikkust peaks olema.

Kas oli üldse õige jagada inimesed gruppidesse, võibolla oleks kohe pidanud alustama massilise vaktsineerimisega. Viimased vaktsineerimise „talgud“ Tallinnas, lõpp oli see, et vaktsiin ja arstid ootavad, aga kes pole registreerunud ja ei kuulu „gruppi“ süsti ei tehta, nagu nõuka ajal – pole ette nähtud.

Valitsuse ja ametnike saamatus ja arstidel on hirm, et äkki rikuivad mingit reeglit. Nüüd läks hulk aega gruppide loomisele. Leian, et oleks pidanud looma mobiilsed brigaadid (10-15 autot), kes liiguvad mööda riiki vastava graafiku järgi ja inimesed teavad, millal neid oodata, info levitamine tänapäeval ei tohiks probleemiks olla. Loomulikult on probleemiks vaktsiini vähesus, aga ka see oli ette näha, aga jälle jäime EL-i muinasjuttu uskuma. Tegutsema oleks pidanud kohe erinevaid kanaleid kasutades, oleks läinud kallimaks, kuid praeguste miljardite valguses oleks 100 miljonid olnud kõõmes ja palju inimesi päästetud. Paneb imestama valitsuse saamatus venelaste vaktsiini Sputnik V ostmisel. Kui vene rahvusest inimesed seda soovivad, siis palun – meile kõigile oleks see ohutum. Vaktsiini vastasusest on üldse raske aru saada, kui on pandeemia, siis tehakse otsuseid ja arutelud jäävad teise ellu. Kaitskem oma inimesi, meid on niigi vähe.

Teine ebameeldiv üllatus tabas 10. märtsil, kui räägiti, et „Elektrilevi“ võtab üle „Imatra“ valdused. Ausalt öeldes kerge hirm tuli peale, kas nüüd oleme siis osa üleriigilisest elektrikatkestuste süsteemis. Veel kummalisem oli Elektrilevi väide: „*Finantsplaanis näeme ette, et investeerime Imatra võrgu töökindluse kasvatamisse iga-aastaselt praegusest tasemest enam. Kindlasti aitavad investeeringud saavutada ka suuremat efektiivsust, eelkõige just infosüsteemide ühtlustamise vaates*“. Ilmselt ei tea Elektrilevi ülemused midagi meie võrkude töökindlusest. Alates ajast, kui meie võrgud läksid Fortumi ja hiljem Imatra käsutusse, ei saa rääkida avariilistest elektrikatkestust ja seda Läänemaa tingimustest. Kusjuures, näiliselt, nagu midagi erilist pole toimunud. Ilmselt tehakse oma tööd vastavalt nõudmistele. Mis puutub hinda, siis väidab Elektrilevi, et on 12% kõrgem ja peaks langema. Võtsin oma kaks arvet ja näe imet, Imatra hind on 0,146 s/kWh ja Elektrilevi oma 0,152 s/kWh. Ostsite firma ja olge õnnelikud, aga ärge valetage. Meil kui klientidel pole valikuid ja ega meilt ka küsita. Kuid ma arvan, et uus omanik saab veel aastaid vana firma tegusat tegemist ära kasutada.

Kolmas ebameeldiv üllatus tabas, kui kohus kasutas esialgse õiguskaitse võimalust ja Nõva kool jätkab sügisel kolmanda kooliastmaga. Tekib küsimus, kas volikogul, kui koolipidajal pole mingeid õigusi. Volikogu võttis selle otsusega pikalt aega, et kõik osapooled oleksid sügiseks valmis jätkama Nõval 6. klassilise koolina. Kolmandas astmes on 6 õpilast, kusjuures 7. klassis pole ühtegi õpilast, ka esimeses klassis pole ühtegi last. Millisest perspektiivist siin rääkida. Arvan, et keegi meist ei taha õppida üksinda klassis ja milline on siis kvaliteet, kui pole vaheajal kellegagi rääkida, lolliks võib minna. Kohus arvas, et laste arv pole oluline ja lisakulutusi ei too, imelik. Siit võib edasi parafraseerida, teeme Nõvale gümnaasiumi, kui õpilaste arv pole oluline. Nii et Nõva probleemiga saab tegeleda ka järgmine volikogu.

Lõkkes võib põletada vaid puhast puitu

Mari Kala

Keskkonnaameti keskkonnahariduse ja kommunikatsiooniosakond

Prügi põletamine koduaedades on päevakajaline just kevadel, kui võetakse ette suurpuhastus kodus ja aias. Aiamaal peenraid korrastades või viljapuid lõigates tekib aiaprügi, mida soovitakse lõkkes põletada.

Kuigi aiaprügist vabanemisel tundub põletamine kõige lihtsam viis, on lõkke tegemine paljudes asulates keelatud. Enne aiajäätmete põletamist uuri, kas lõket üldse teha tohib. Täpsed tingimused saad teada oma valla- või linnavalitsusest, need on kirjas kas jäätmehooldus- või heakorraeskirjas.

Kui lõkke tegemine on lubatud, ära lisa sinna olmejäätmeid, vaid põleta ainult kuivi oksa. Puulehed ja muud taimed sobivad paremini kompostimiseks, mitte põletamiseks.

Sageli näeme aga tossamas lõkkeid, kuhu on pandud ka põletamiseks ebasobivaid asju. Äraviskamisele lähevad vanad mööbliesemed, riided, jalanõud, rehvid, ehitusjäätmed ja muu kasutuks muutunud kraam. Neid asju aga tulle panna kindlasti ei tohi. Pea meeles, et jäätmete põletamisel kahjustad enda ja naabrite tervist, seetõttu on see ka seadusega keelatud. Jäätmeid lõkkes põletada ei tohi, sest põletamisel tekkinud toksilised ained ei saasta mitte ainult õhku, vaid ladestuvad maapinnale, kandudes seal edasi põhjavette. Jäätmete põletamisel õhku paiskunud mürgiseid aineid hingame me ise sisse, samad ained langevad aias kasvavatele taimedele ning jõuavad meie kehasse aiasaadustega, näiteks marjade või köögiviljadega. Seepärast ära pane kunagi lõkkesse midagi muud peale kuivade okste, immutamata puidu või kiletamata papi ja paberi.

Prügi põletamisega kaasnevad müüdid on visad kaduma. Sageli arvatakse, et kui vanasti põletati prügi ahjus ja lõkkes, siis järelikult võib seda teha ka nüüd. Aastate jooksul on jäätmed muutunud: kui mõnikümmend aastat tagasi pakiti toiduained paberisse ja klaastarasse, siis

praegu kasutatakse valdavalt plastpakendeid. Samuti on kasvanud jäätmete hulk, sest tarbimine on muutunud ja suurenenud.

Kõige lihtsam viis jäätmetest vabaneda on need liigiti sortida: paberi- ja papijäätmed ning plastpakendid saab viia avalikesse kogumiskonteineritesse, pandimärgiga pudelid taaraautomaati. Vanad mööbliesemeid, ehitus- ja lammutusjäätmed ning rehvid saab üle anda jäätmejaama.

Reeglid näevad ette, et ka üksikud suvilad peavad liituma korraldatud jäätmeveoga, mis tagab regulaarse segaolmejäätmete äraveo. Talveperioodiks, kui suvemaja ei kasutata, on võimalik leping peatada. Uuri selle kohta kohalikust omavalitsusest.

Lähima jäätmejaama, avaliku pakendikonteineri või vastuse küsimusele, kuhu millised jäätmed viia, leiad lehelt kuhuviaa.ee. Kohalike võimaluste kohta saab uurida ka omavalitsuse koostatud jäätmehoolduseeskirjast või valla kodulehelt.

Kas teadsid, et

jäätmete koostises on aineid, mis lõkkes põletades vabanevad keskkonda ning võivad tuulega kanduda oma koduaiast kaugemalegi. Plastide mittetäielikul põlemisel paiskub õhku mürgikokteil, mis sisaldab mh vähki tekitavaid ühendeid.

Näiteks tekivad nii dioksiinid, mis on üks mürgisemaid ühendeid, mida inimene on suuteline tekitama – ja seda just kodusel jäätmepõletusel. Dioksiinid on silmale nähtamatud ja nende mõju inimese tervisele ei avaldu kohe. Sageli võib minna aastaid, enne kui haigusnähud ilmnevad. Mõnel juhul võivad mõjud avalduda alles järglastel.

Kõige rohkem tekib dioksiini plastmassi, kilekottide, rehvide, töödeldud puidu ja paberi ning muu taolise põlemisel. Need on pika toimega mürkained, mis sadestuvad mullas ja seejärel köögiviljades, neid süües jõuavad mürgised ained meie organismi.

LIIKLUSPIIRANG LÄÄNE-NIGULA VALLA TEEDEL

Seoses ilmastikuoludest tingitud kohalike teede kandevoime vähenemisega kehtestas Lääne-Nigula Vallavalitsus alates 12. aprillist 2021 valla haldusterritooriumil liikluspiirangu sõidukitele registrimassiga üle 8 tonni. Erakorraliseks registrimassi ületamiseks tuleb taotleda vallavalitsuse luba. Raskemate mootorsõidukite hädavajalikul liiklemisel peab sõiduki omanik (kasutaja) tagama teel tekkinud kahjustuste parandamise või hüvitama tekkinud kahjude parandamisega seotud kulud.

Piirang kehtib muutva korralduse vastuvõtmiseni.

40 PÄEVA VÄLJAKUTSE!
12. 04. - 21. 05.
NOAROOTSI VIRTUAALLIIKUMINE
TERVISESPORT
POLE TÄHTIS KUI KIIRE SA OLED, VAID KUI PALJU SA SUUDAD!
VIRTUAALSELT KÕND, JOOKS JA RATTASÕIT
INFO JA JUHEND:
www.facebook.com/noarootsi
ja koolide kodulehelt nk.edu.ee või ng.edu.ee
5102502 (Kaili)
5200913 (Ülle)

**PALIVERE TURISMI- JA
TERVISESPORDIKESKUS**

Põnev ja huvitav talispordi hooaeg Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuses

Palivere Turismi – ja Tervisespordikeskuse kunstlume tootmise II etapi sh tiikveehoidla, pumppla ja kommunikatsioonide põhiprojekti koostas Teedeprojekti OÜ. Ehituse töövõtulepingud riigihankes edukaks osutunud töövõtjaga sõlmiti Harjase OÜ koos alltöövõtjatega ja ehituse omaniku järelevalvet teostas Infragate Eesti AS. Tööde lõpptähtaeg oli 31.jaanuar.2021. Kunstlume tootmisesüsteemi tehniline valmisolek saavutati 22. detsembril 2021 ja samal päeval toimus kunstlume süsteemi tehnilise valmisoleku testimine, kuna õhu temperatuuri plusskraadid ei võimaldanud veel kunstlume tootmist alustada.

Kunstlume tootmist Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuses alustasime katseliselt 28. detsembril 2020, süsteemi ja seadmete tööks operaatorite koolitusega seadmete müüja MHL-Sport OÜ esindaja Hans Pikani poolt. Kunstlume tootmise süsteemi operaatorite koolitusel osales 14 kogukonna liiget. Regulaarne kunstlume tootmine algas alates 8. jaanuarist 2021 piisavate külmakraadidega kui esimeses vahetuses kella 21:00-st kuni 01:00 olid turbiinide kunstlume tootmise valves Juhani Lukk ja Kiur Klippberg. Alates kella 01:00 kuni kella 05:00-ni varahommikul võtsid turbiinide valvekorra üle Raido Kängsepp ja allakirjutatu. Kunstlume tootmisel oli oluline jälgida turbiinide tööd vastavalt õhu temperatuurile ja tuule suunale ning reguleerida kunstlume tootlikkust vastavalt õhu temperatuurile avades turbiinide töösektioone. Oluline oli kontrollida turbiini tuleva vee töösurvet ja töösurve langedes vahetada turbiini peenfilter puhta filtri vastu ning ummistunud filter puhtaks pesta. Vabatahtlike operaatorvalvet aitas korraldada Diana Ots, kes komplekteeris kogukonna vabatahtlikest 18 vahetust turbiinide valvekorrad, kui õhu temperatuur hakkas uuesti langema alla miinus 5 kraadi. Kunstlume tootmine toimus 15. jaanuari varahommikust kuni 16. jaanuari 2021 õhtuni. Lisaks kunstlumele hakkas 12. jaanuarist sadama looduslikku lund, mis võimaldas hooldada rajameister Juhani Lukki poolt suusaradu ATV järelveetava lohistiga ning avada laupäeval 16. jaanuaril suusarajad ja kelgunõlv koos suusarendiga. Kunstlund toodeti 80 tunniga 3600 m³, millega kaeti ca 1,0 km suusarada ja esmalt osaliselt lastele kelgunõlv kuni 20 – 50 cm paksuse lumekihi.

Suusarajatraktoriga Prinoth Husky hooldati rajameistrite Jaanika ja Juhani poolt suusaradu alates 12. jaanuarist kuni 23. märtsini kokku 63,4 tundi. Suusarajatraktori kasutusele võtmisega paranes tunduvalt suusaradade kvaliteet ja rajameistri töötingimused ning vähenes suusaraja

ja suusarendi teenuste kasutamisel Oru Kool (õpetaja Renno Silde), Risti Põhikool (õpetaja Maarja Jõevee), Haapsalu Linna Algkool (õpetajad Aavo Toomingas, Kadri Kaljuvee ja Ulrika Tülp), Haapsalu Kutsehariduskeskus (huvijuht Marit Sillat), Uuemõisa Lasteaed

*Tartu Maratoni virtuaalne
laste suusasõit*

hooldamisele kulunud tööaeg. Suusarendi teenuseid kasutas 992 külastajat, kellest kõige kaugemad suusahuvilised pärinesid Iirimaa ja Saksamaalt. Tuntumad suusalaenutajad ja Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse külastajad olid Haapsalu Linnapea Urmas Sukles, linnasekretär Erko Kalev, aselinnapea Tõnu Parbus, vehkleja Katrina Lehis, Lääne-Nigula vallavanem Mikk Lõhmus jpt.

Lääne maakonna koolide ja lasteaedade (vanem vanuserühm) suusatundide läbiviimiseks oli koostatud ajaplaan koos koolide kehalise kasvatuse õpetajatega alates hommikul kella 10:00 kuni 16:00-ni, et korrada ei satuks ühele ja samale ajale mitu kooli või klassi. Aktiivsed osalesid koolide suusatundide korraldamisel

Algkool ja Palivere Lasteaed (juhendajad Jaanika Paalmäe ja Diana Ots).

SA Eesti Terviseraja korraldatud üritusel suusutati „Vabariigi terviseks” 213 suusataja poolt 2164 km, millega olime Eesti Terviseradade pingereas kuuendal kohal.

Perioodil 20.-28. veebruaril 2021 toimunud SA Eesti Terviserajad üritusel osalejatest 57,5 % märkisid oma elukohaks Lääne-Nigula valla sealhulgas Palivere alevik 21,7 %, Risti alevik 11,8 % kogu üritusel osalejate arvust. Järgnesid Haapsalu linn 22,6 %, Tallinn ja Harjumaa 13,6 %, Iirimaa 1,9 %, Saaremaa 1,4 %, Pärnu 0,9 %, veel märgiti osaleja elukohaks Vigalat ja Lihulat. Suusaklubi Sula Jaanika Paalmäe ja Juhani Lukk korraldasid Palivere lastele virtuaalse 47. Tartu Maratoni suusasõidu, kus osalejaid kümme-kond väikest suusasõpra.

Palivere suusaraja külastajate loenduri näitade alusel külastuskordade arv perioodil 01.01.2021 kuni 31.03.2021 (3 kuud) oli **35 616** korda, seega **400** korda päevas.

Lisandub veel kelgunõlv külastajate arv, kes suusarajal liikujate loendusrist mööda ei liigu, vaid kasutavad kelgunõlvale liikumiseks teist väravat ja Pikajala tänava parklast suusarajale saabuvad, siis võib Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse külastajate arv olla veelgi suurem.

Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse suusaradade kunstlume tootmisel osales üle kümne Palivere kogukonna liikme sh Diana Ots, Jaanika Paalmäe, Kiur Klippberg, Juhani Lukk, Peeter Zolotov, Aimar-Alarik Ots, Renek Loorens, Siim Peetris, Raido Kängsepp, Einar Luiga, Remi Neitsov, Virgo Raadla ja Mikk Lõhmus. Suured tänud suusarajatraktori rikete kõrvaldamisel Aimar-Alarik Ots, Raido ja Andrus Kängsepp, Ardi Vaiko, Siim Peetris ja Kalle Kiisa.

Palivere suusaradade kunstlume tootmise finantseerimisele aitasid kaasa rahalise annetusega Linda ja Sandra Pärnpuu, Ülle Lass, Mati Kallemets, Aivar Leht, Taivo Tolli, Alvar Nurm, Vallo Kessel, Diana Ots, Peeter Saar, Kaidi Priimägi, Mikk Lõhmus ja ettevõtte Est-Trans Kaubaveod AS, Enniste OÜ, Jansapuit OÜ, Kekkila Eesti OÜ ja Imatra Elekter AS. Mitterahalise panusega toetasid ja aitasid kaasa Nevi OÜ vajalike infotahvlite, bannerite ja siltide valmistamisel, Kortle OÜ transpordi ja tõste töödel, Ümaron OÜ kuppelpaviljoni tasuta kasutamine kelgunõlval, Cramo Eesti AS soojaku kasutamine ja Pal-Klaas AS suusarajatraktori käitamine.

Altmäe veehoidla vaegtööd jätkuvad Harjase OÜ poolt käesoleva aasta kevadel. Tööde käigus toimub veehoidla kaldanõlv kindlustamine ja geotekstiiliga katmine, haljastustööd, kasvupinnase taastamine ja kuuseheki istutamine Taebla jõe ja Altmäe veehoidla vahelisele vallile. Tööde lõpetamise tähtaeg 30. juuni 2021.

*Kirja pani: Mati Kallemets
Fotode autor: Mati Kallemets*

*Palivere Lasteaed juhendajad
Jaanika ja Diana*

Oru Kooli suusatund õpetaja Renno Silde

Turbiin puhub lund suusarajale

Uuemõisa Lasteaed- Algkool kelgumäel

5 küsimust lugejale

Oru raamatukogul täitus 120 aastat asutamisest.

22. märtsil 1901. aastal oli Riesen-kampilt vallale laekunud 20 rubla ning volikogu otsustas: "Oro vallamajas eesti raamatukogu asutada, mis jääb tarvita-da ainult Oro valla piires elavale rahvale ilma maksuta." Oru raamatukogu on Läänemaa üks vanimaid pidevalt tegut-senud maakogusid.

Seekordsed küsimustele vastajad on Oru piirkonna inimesed ja Oru raamatukogu külastajad Mare Treuman ja Ahto Jõgi.

1. Kaua olete olnud Oru raamatukogu lugeja?

Mare: Olen elanud Linnamäel ligi 36 aastat, kuid raamatukogu lugeja ei ole ma nii kaua olnud. Päril algust ma ei mäleta, kuid suurem lugemine algas 10-12 aastat tagasi.

Ahto: Ei mäleta, mis ajast olen lugeja. Palju olen kogu aeg luge-nud. Rohkem hakkasin lugema pärast haigestumist ja loobumist Linnamäe lihatööstuse osalusest ja juhtimisest.

2. Kuidas meeldib elada Oru kandis?

Mare: Linnamäel elamine mulle meeldib. Olen elanud terve elu Lääne-Nigula valla piires – lapsepõlves Taeblas, siis mõne aasta Jalukes ja nüüd kõige pikemalt Linnamäel. Siin käisid mu lapsed koolis ja siin oli mu töö ligi 30 aastat.

Ahto: Oru kant on meeldinud ja meeldib jätkuvalt. Rahulik ja looduslähedane. Sobib minu meelelaadiga ja maailmavaatega.

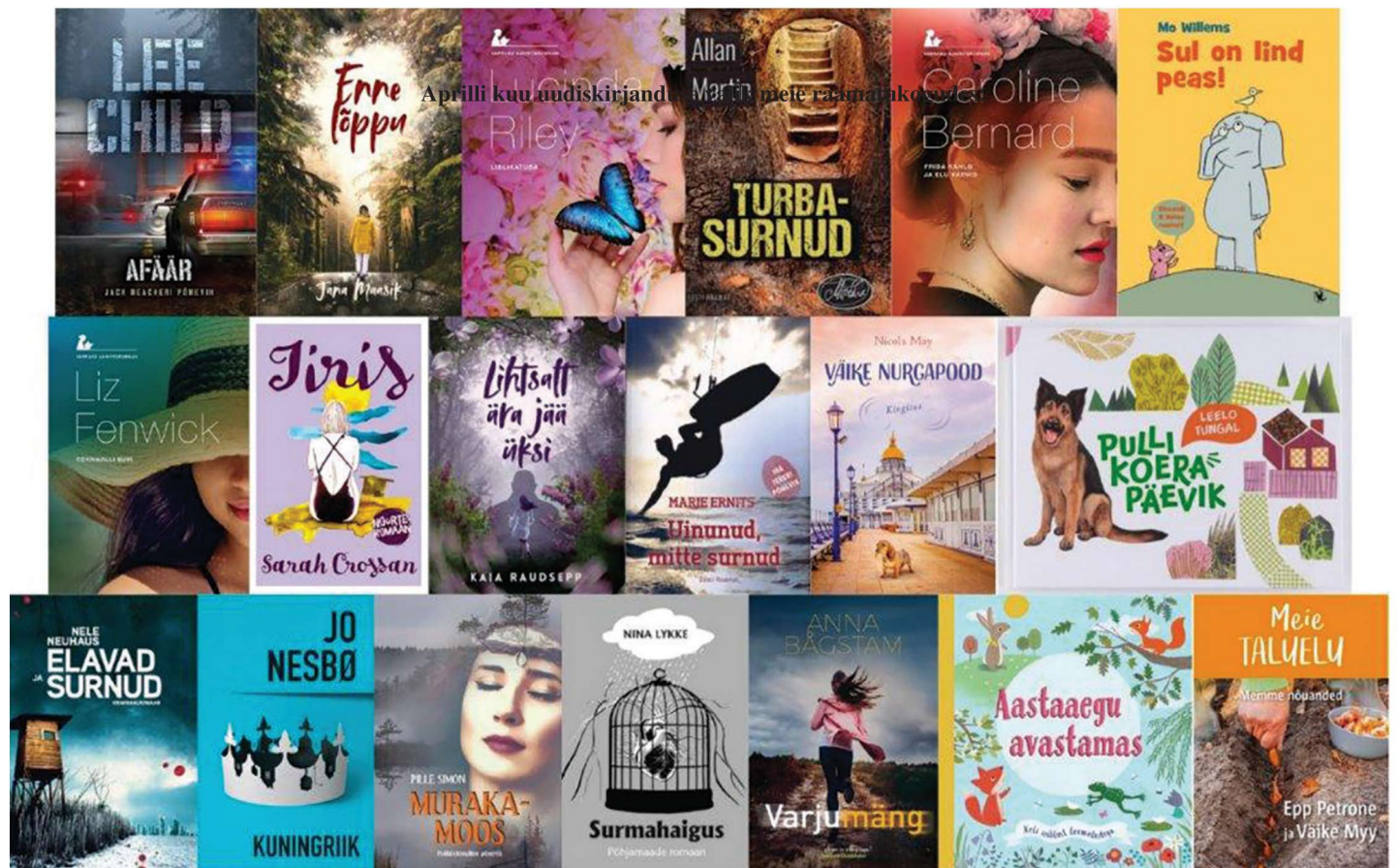
3. Miks olete valinud maaelu?

Mare: Maaelu meeldib mulle kindlasti rohkem, kui linnaelu, sest maal on vaikne ja rahulik. Pealegi meeldib väga tegeleda aiatöödega.

Ahto: Maal olen eluaeg elanud. Kasvasin Raplamaal. Kehtnas suved veetsin, vanaemaga Peipsiääres Omedul.

4. Miks, mida ja millal armastate lugeda?

Mare: Lugemine on peale taimedega tegelemise mu teine meele-lahutus. Loen ajakirjandust ja raamatuid. Mõni ajakirjanduslik väljaanne on mul endal tellitud, kuid osa laenutan raamatuko-gust. Loen kindlasti õhtul enne magama jäämist ja vahel ka vara-hommikul, kui uni ära läheb. Peamiselt loen ajaviitekirjandust ja krimkasid-põnevikke, valikuliselt elulugusid, luulet, kevadel

aiandusalast kirjandust.

Ahto: Loen huvist ja igal vabal ajahetkel. Meeldib lugeda nn. ajaloolisi fiktsioone ja üldse ajaloolistest maailmapöör-delistest sündmustest.

5. Kas teil on lemmikkirjanikku või lemmikraamatut? Mida soovitate lugeda?

Mare: Lemmikut mul otseselt ei ole, ei kirjanike ega raamatu osas, kuid valiku teen enamasti kirjaniku järgi, sest tavaliselt ühel meeldival kirjanikul kõik raamatud väga huvitavad ja nii ma neid järjest läbi loengi. Seetõttu ma pealkirju ei soovi-taks vaid autoreid: Santa Montifiore,

Anders De La Motte, Jörn Lier Horst, Cara Hunter, Ruth Ware, Lucinda Riley, Indrek Hargla.

Ahto: Meeldib krimikirjandus, briti ja põhjamaade sarjad. Ajaloolisi fiktsioone lugedes võtan appi guugli ja Google Mapsi ja uurin kaardilt tegevuskohti. Näiteks M:M Kaye „Kaugeid Telke“ lugedes sain selgeks India ning Pakistani geograafia. Samuti on nii huvitav lugeda ka Mika Waltari teoseid: „Sinuhe“ ja „Mikael Hakim“. Ajalooliste isikute elulood on ka huvitavad. Eesti kirjandusest „Serafima ja Bogdan“- tuttav tege-vuskoht ja elukorraldus.

Suur tänu Mare ja Ahto.

ERASMUS+ projekt STEM Labyrinth Martna Põhikoolis

Kairi Mustjatse

Koordinaator Martna koolis

STEM LABYRINTH

2020. aasta detsembris alustati Martna Põhikoolis uue kaheaas-tase koolidevahelise strateegilise koostööprojektiga. Projekt kannab numbrit 2020-1-PT01-KA201-078645 ja on suunatud MA-TIK õppekava arendustegevustele.

Partneritena loovad lisaks Martna Põhikoolile kaasa * projekti koordineeriv organisatsioon ASSOCIAÇÃO TERRAS LUSAS-MOVIMENTOS EUROPEUS - Portugal *The Association for European education and mobility AMETA Veles - Põhja-Makedoonia *Learnmera Oy - Soome *PALLADION LYKEION EKPAIDEUTHRIA DOUKA- Kreeka *Enjoy Italy di Alessandro Gariano - Itaalia *Agiog Georgios Lyceum - Küpros Projektiga püüavad seitsme partnerriigi haridusa-sutused elavdada õpilastes huvi MATIK õppeainete

õppimise vastu.

Projekti käigus luuakse prob-leemülesannete lahendamist õpetav mobiilirakendus Android operatsioonisüsteemil töötavatele nutivahenditele, töötatakse välja MATIK täiendõppekursus, pannakse kokku juhendmaterjal MATIK õpetajale. Esimesena luuakse digitaalne nn "tööriistakomplekt", kust on

võimalik leida MATIK tunnikavu, soovitusi alustavatele õpetajale, partnerriikide MATIK-ainete õpetamise hetkeseisu analüüs ning andmebaas eesrindlikematest organisatsioonidest, kus MATIK hariduse andmise-ga tegeletakse. Tööriistakomplekti kokkupanek on lõppjärgus, kokkupanud materjal on kõigile huvilistele elektrooniliselt kättesaadav alates maikuust projekti kodulehelt <https://www.stemlabyrinth.com>. Kõik projekti puudutav on kättesaadav ka projekti Facebooki lehelt <https://www.facebook.com/STEMlabyrinth>

Taebla Kool ootab oma perre 1. septembril 2021. a kooliteed alustavaid I klassi õpilasi!

Lapsevanematel on võimalik dokumente esitada 03. maist kuni 17. maini 2021. a, kella 08.00 - st - 12.00 - ni, aadressil Gümnaasiumi tee 1-1, Pälli küla, Lääne-Nigula vald, 90815. Dokumentid on võimalik saata ka tähtlult.

I klassi astumiseks on vajalik esitada:

- Avaldus (avalduse vorm asub <http://taebla.edu.ee/>)
- Sünnitõendi koopia (saab teha ka koolis)
- Tervisekaart
- Koolivalmiduskaart
- Õpilaspileti pildid (2 pilti, 3x4)

Jaanus Mägi, direktor

Täiendav info: Kersti Lõhmus, õppe- ja arendusjuht
Kersti.Lohmus@taebla.edu.ee; 55611994

Haapsalu
Kutsehariduskeskus

AVALDUSTE VASTUVÕTT 2021

Amet ja
keskharidus
korraga!

**KUTSE-
KESKHARIDUSÕPE**

- kokk 3a
- tisler 3a
- üldehitus 3a
- turismiettevõtte teenindaja 3a
- IT-süsteemide nooremetsialist 3a

**KUTSEÕPE
HEV ÕPPIJALE**

- kutsevaliku õpe 1a
- abikokk 2a

Alates
8.märts

WWW.SAIS.EE

**KUTSEÕPE TÄISKASVANUD ÕPPIJALE
PÕHIKOOLI JA GÜMNAASIUMI HARIDUS**

Tasuta ja tsükliõppes!

Telefon 666 1751 www.hkhk.edu.ee/vastuvott

Alates
1.mai

Kultuurisõnumeid Kullamaalt

Kullamaale saabus Eesti kultuuriloos ülimalt haruldase köite Kullamaa Vakuraamat koopia. Püha Johannese koguduse vaimuliku Johannes Lelowi poolt aastal 1524 alustatud Kullamaa Vakuraamat on vanim pike-malt seotud eestikeelset teksti sisaldav allikas. Nahkköite 144 leheküljel mõõtudega 20x14 cm on kirjas Johannes Lelowi eluloolised asjatoimetused, märkused Kullamaa kihelkonna talupoegadelt pastoraati toodud maksude ja maksuvõlglaste kohta, aga ka sissekanded vaimulike talituste kohta.

Loit Lepalaan

Kullamaa kultuurimaja juhataja

Vakuraamatus on sadakond Kullamaa kihelkonna kohanime, rohkesti isiku- ja perenimesid, palju eestikeelseid sõnu ja üks eestikeelne lause. Köite viimastel lehekülgedel on kirja pandud kolm palveteksti (Pater Noster, Ave Maria, Credo) eesti keeles. Meie Isa Palve on näiteks esimene eesti keeles kirja pandud tekst, mis sisaldab sõna leib. Ühtlasi on tegemist ka vanima teadaoleva piiblitõlkega eesti keelde, sest Meie Isa Palve on piiblikest.

Kullamaa Vakuraamatu originaal asub Tallinna Linnaarhiivis, mis restaureeritud ärkas uuele elule tänu suurepärase oma ala meistrite-konservatorite Sille Feldbergi ja Tulvi-Hanneli Turo tööle. Vakuraamatu koopia, mille valmistas Kullamaa kultuurimaja tellimisel Tulvi-Hanneli Turo pannakse kauniti kujundatud tekstide ja selgitustega huvilistele vaatamiseks välja meie kultuurimaja väikesesse saali.

Käesoleva aasta 10. aprillil 220. a. tagasi sündis Haapsalus orelimeister Carl August Tanton. Väidetavalt on Tantonid pärit Prantsusmaalt. Nende kuuluvus Prantsusmaa evangeelsete kristlaste, ehk hugenottide liikmeskonda sündis neid XVII saj. teisel poole oma kodumaalt põgenema. Orelimeistri vanavanemad saabusid Saksamaalt Eestisse ja Carl Augusti isast sai Haapsallu linnakodanik.

Õppides Haapsalus tislormeistriks, käis Carl August oreliehitust tudeerimas Lõuna-Rootsis.

1840. a. reklaamis ta end Tallinna Nädalalehes oreli- ja positiivide ehitajana. Juba aasta pärast osales Carl August koostöös kuulsal oreliehitaja Walckeriga Tallinna Oleviste kiriku uue oreli ehitusel. Aastatel 1845–1854 ehitas ta enamus Läänemaa kirikute orelitest, millest tänaseks on algselt säilinud Lihula, Martna ja Kullamaa orelid. 1854. a. hilissuvel Kullamaa koguduse õpetaja ja Piibliselti juhataja Heinrich Johannes Pauckeri poolt sisseõnnistatud Kullamaa orel, oma väga õhulise ja peene karakteriga, on suurim Tantoni tänaseni säilinud ja kõrgelt hinnatud pill.

Vähem oluline pole ka teadmine, et Kullamaa oreli vastu võtmisel sai muusikariist kõrge hinnangu Tantoni ammuselt sõbralt, Tallinna Oleviste kiriku organistilt August Hagenilt.

Aastal 1869 asus Carl August Tanton elama Paldiskisse, kus ta ka 13. juunil 1890. a. suri.

Tema põrm puhkab Paldiski vanal kalmistul. Orelimeistri 220. sünniaastapäeva on Kullamaal plaanis pidada piduliku kontserdi ja heliplaadi esitlusega.

Kullamaa Keskkool hakkas roheliseks

Raul Vahtmeister

Kullamaa Keskkool 11. klass

Kullamaa Keskkoolis alustas tegevust selline tööühm nagu roheline kool. Selle tööühma missiooniks on tutvustada kogu kooliperele rohelist mõtteviisi ning ühtlasi soovime olla esimene roheline kool Läänemaal. See on küll suur ettevõtmine, aga tööühma ühisel tegutsemisel ja kogu kooli kaasamisel saame selle ka kindlasti teoks. Selle vahva projekti algatas meie koolis Riina Gilden - alati tegus ja uusi asju katsetav noor õpetaja. Kiiresti sai ta kampa ka teisi õpetajaid, kes on nõus juhendama erinevaid rohelise liikumise tööühmi.

Kiiresti levis sõnum ka õpilaste seas ja lõppkokkuvõttes koosnebki projekti liikmeskond põhiliselt õpilastest, mis on ka üks projekti käivitamise eeltingimusi. Nüüd tegutseb Kullamaa Keskkoolis roheliste tiim, mis omakorda jaotati tööühmadeks vastavalt valdkonnale: prügi ja jäätmed, õueala ja elurikkus. Nende tiimide

ülesandeks on just orienteeruda oma vastutusalale ja samaaegselt anda suurtel koosolekutel oma mõtted ja plaanid teistele edasi, et koolielu koos muuta keskkonnasõbralikumaks.

Peale õpetajate on tiimide juhiks ka mõni õpilane keskkooliosast, kes suhtleb oma tiimiga ja viib läbi koosolekuid. Selline lähenemine on absoluutselt vajalik ja sellega saab õpilaste ja nende vanusevahelist barjääri lammutada ning õpilased hakkavad üha enam üksteisega arutama ja nad õpivad üksteisega arvestama.

Praeguseks on meie missioon see, et taotleda järgmisel aastal Kullamaa Keskkoolile rohelist lippu. Kui me selle saavutame, siis oleme Läänemaal esimesed rohelise lipu omanikud. Lipu saamiseks tuleb muidugi täita terve rida ülesandeid. Nende täitmine ei ole vastumeelne tegevus, hoopis vastupidi, saame midagi uut ja põnevat teha ning see kõik on ju meie enda elukeskkonna parandamiseks.

NOAROOTSI KOOL
NUCKO SKOLA

Noarootsi Kool
(õpilaskoduga põhikool)
korraldab avaliku konkursi
2021/2022.
õppeaastaks järgmiste
töötajate leidmiseks

- vene keele õpetaja (0,5 ametikohta)
- töö- ja tehnoloogiaõpetuse õpetaja (0,5 ametikohta)
- käsitöö- ja kodunduse õpetaja (0,5 ametikohta)
- sotsiaalpedagoog (0,5 ametikohta).

Vajalik on kvalifikatsiooni vastavus nõuetele. Tööle asumine **23.08.2021**

Sobiv kandidaat omab

- head suhtlemisoskust;
- tahet panustada noorte arengusse;
- valmidust meeskonnatööks ja pidevaks enesetäiendamiseks;
- kogemust või õppimisvalmidust õppetöö läbiviimiseks veebipõhiselt.

Avaldus, CV ning haridust tõendavate dokumentide koopiad esitada kooli direktorile hiljemalt **15. maiks 2021** digiallkirjastatult e-posti aadressil mare.tereping@ng.edu.ee

Täiendav info tel +372 5295471

Tule Taebla Kooli õpetajaks

Taebla Kool korraldab avaliku konkursi klassiõpetaja, matemaatika õpetaja ja kehalise kasvatuse õpetaja ametikohale

Taebla Kool ootab alates järgmisest õppeaastast oma meeskonda

- klassiõpetajat (1,0 ametikohta)
- matemaatika õpetajat (0,7 ametikohta)
- kehalise kasvatuse õpetajat (0,8 ametikohta)

Ootused kandidaadile:

- põhikooliõpetaja kvalifikatsiooninõuded – magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon;
- tulevikku suunatud mõtlemine;
- hea suhtlemisoskus ja soov töötada õpilastega.

Omalt poolt pakume toetavat ja sõbralikku meeskonda, loomevabadust ja avatust uutele ideedele ning meeldivat töökeskkonda uues koolimajas.

Konkursil osalemiseks palume esitada soovivaldus, elulookirjeldus ja erialast haridust tõendatavate dokumentide koopiad **10. maiks 2021.a** Taebla Kooli aadressil Gümnaasiumi tee 1-1, Pälli küla, Lääne-Nigula vald, 90815 Lääne maakond või digitaalselt e-posti aadressil kool@taebla.edu.ee.

Info: jaanus.magi@taebla.edu.ee, tel 518 4056.

**TELLI VÄRSKED LIHATOOTED
OTSE KOJU!**

lihapood.ee

Uued suverehvid saad Martna garaaz oü-st!
Läänemaa suurim valik ja parim hind!

175/65R14-alates 30€/tk
185/65R14-alates 32€/tk
195/65R15-alates 32€/tk
205/55R16-alates 35€/tk
215/65R16-alates 46€/tk
225/45R17-alates 40€/tk
225/40R18-alates 50€/tk

Hankook, Bridgestone, Michelin, Continental, Sailun, Sunfull, Gremax, Triangle, Kormoran, Nankang jne.

Kohapeal soodne ja mugav rehvivahetuse võimalus.

Küsi enda rehvimöödule pakkumist:
56211069, garaaz@martna.com või facebookist.

Kevadlaad Saare mõisa hoovil

Noarootsi käsitöö, kohalik toit ja lihatooted, lilled, istikud ja vanavara - tule müüma, ostma, vahetama ning laadamelust osa saama! Laadaloterii ja laadasupp, avatud kohvik ning rahvalik muusika. Muuseum avatud.

8. mail,
kell 11-14

Kauplejate registreerimine
kuni 1.mai.
Info tel. 56988440 (A.Kari)
või 5200913 (Ü.Schönberg)

**HINGEVIIUL
MATUSEBÜROO**

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal,
matuseteenused, hauahooldus, tuhastamine,
haua- ja urnimatused,
lahkunu transport külmhoonesse
(24/7 tel 58 46 1111)

**BÜROO AVATUD
LIHULA MNT 27, HAAPSALU
E, T, N 10-15.00**

**MUUL AJAL KOKKULEPPEL
TEL 58 46 1111**

www.hingeviiul.ee

Kevad ja aiatööde hooaeg läheneb!

Taebla kogukonna aiamaal
on veel vabu krunte.

Aiamaid haldab ja vajadusel erinevaid
teenuseid (külmimine) pakub
AS Lääne-Nigula Varahaldus
e-post: info@lnvarahaldus.ee
tel 5341 4223

Püsime terved!

Hoida distantsi Järgi hügieeni Hoida puksi kodus

Kaitse end ja oma lähedasi. Koos koroonaviiruse vastu!

Pesen käsi Vältin lähikontakti Püsin kodus Olen kursis Küsin nõu

kriis.ee: 1247 ; 1220 ; 634 6630

**SUVELILLETAIMED JA
AMPLID
tulevad taas!**

8.mai 2021 kell 10.00-13.00
LINNAMÄE ARENGUSELTSI maja parklas!

 Kareka Aiand
Tel: 56691353/55619329

Metsakeskus.ee

Ostame kasvavat metsa, põllumaad
ja metsakinnistuid hinnaga
kuni 10 000 eurot/ha.
Kinnistud võivad olla tehtud raietega
või asetseda piiranguvööndis.
Tel: 56 111 900